

ACTUALITAT

els processos migratoris a les terres de parla catalana

VII Congrés de la ccepc

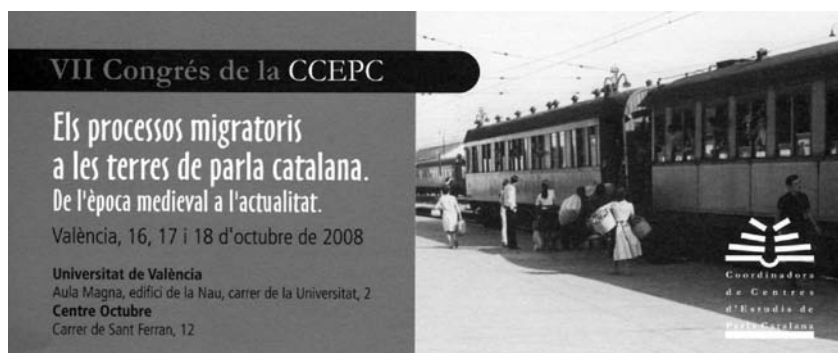
FRANCESC LLADÓ

València, 16, 17 i 18 d'octubre de 2008

El VII Congrés de la CCEPC (Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana) ha estat orientat a estudiar els processos migratoris del nostre país, que han tingut la seva acció d'ençà de l'època medieval fins a l'actualitat. El desenvolupament d'aquest congrés ha estat acompanyat d'un profund interès i d'una experiència inoblidable. Els actes s'han desenvolupat en les instal·lacions de la Universitat de València.

Foren unes jornades denses, atapeïdes i de gran interès, amb una aportació d'estudis elaborats en profunditat sobre immigració. Es valorà la incidència que han tingut els constants desplaçaments de persones al llarg del temps; s'estudià algunes de les circumstàncies relatives a determinades immigracions que procedien de llocs dels quals havien estat expulsats o foragitats, provocats per motius insòlits i inimaginables, la qual cosa havia comportat moltes vegades l'establir-se en terres prèviament ocupades per exèrcits conqueridors.

El Congrés sobre immigració es desenvolupà dintre d'un programa extensíssim i dens en els continguts. Les ponències foren exposades i defensades en la seva major part per representants de la Universitat de València, la Jaume I, la de les Illes Balears, l'Autònoma de Barcelona, la Rovira i Virgili, la de Perpinyà i la Universitat de Càller (Sardenya).

Algunes de les taules rodones que se celebraren sobre els processos migratoris actuals i passats, foren presidides pel Vicerector de la Universitat de València i també per un representant de la Generalitat de Catalunya. El representant de la Universitat de Perpinyà es veié obligat a excusar la seva presència per motius personals, tot i això la ponència estarà present en el llibre d'actes.

Programa

En la conferència inaugural la Sra. Dolors Bramón tractà de la islamització d'Hispania, considerat com un procés migratori musulmà iniciat a principis del segle VIII.

Els ponents exposaren que un cop passat un temps d'aquest procés migratori i d'assentament, s'inicià un nou procés a la inversa, que s'allargà fins als segles XIII, XIV i XV, amb una nova conquesta i colonització feudal. En aquest mateix període entre d'altres moviments migratoris, tingué lloc el que es coneix per la conquesta i la colonització feudal de Mallorca,

Eivissa i Menorca. El fet provocà certa complexitat en els moviments migratoris que es produïren com ha conseqüència de l'expulsió dels moriscos d'aquestes contrades, tant en les Illes Balears com a València. Els ponents tractaren el tema amb molta cura per centrar les causes i la problemàtica que havia ocasionat el procés; que tingué un important paper en un primer moment de la conquesta de Mallorca, està demostrat que el primer contingent en arribar molts dels seus components estaven lligats amb els estaments senyorials i feudals. Aquest lligam imposat pel poder feudal, comportava que el pagès sempre molt dominat, era l'etern pagador de les rendes, segons els sistemes de senyoriu imperants. En la seva evolució aquests primers pagesos crearen una classe camperola feudalitzada.

També es va fer èmfasi amb referència al Repoblament, que la gent que es va mobilitzar en un primer moment per a la conquesta de Mallorca, eren principalment pagesos feudataris i aventu-

ters dels quals molts participaren activament en el pes de la repoblació. Aquesta recaigué principalment en la població catalana; tot seguit del repoblament immediat a la conquesta, es fa extensiu amb la intromissió dels comerciants, menestrals i artesans. D'ençà del primer moment estigué present i molt activa l'església. Es mantingué present també una certa influència dels musulmans convertits al cristianisme, però de poc pes demogràfic.

El repoblament es produí al llarg d'un segle, temps de molts moviments d'anades i vingudes, acompanyat de vendes i compres de terres i possessions, que foren obtingudes en privilegi d'ençà l'època de la conquesta. Existeixen dades molt curioses, no exemptes d'un gran dramatisme; una d'elles recau en el fet que la població de Bunyola, en aquells temps tenia un percentatge molt alt d'esclaus, l'equivalent al 17 % del percentatge de tot Mallorca. Com es pot intuir l'esclavisme ha estat extensiu en totes les èpoques i societats.

Estudiat puntualment, el que fa referència a la conquesta i repoblació del que seria el Regne de València, després de la conquesta que efectuà el Rei Jaume I, la repoblació estigué compartida entre catalans amb un 50 %, d'aragonesos al voltant del 30 %, i la restant fou protagonitzada per gent arribada dels diferents indrets, tant del regne de Castella, del regne de Navarra, provençals i italians.

En la ponència de processos migratoris contemporanis es tingué molta cura de tots els moviments migratoris que s'han produït al llarg dels 2.000 anys últims de la nostra història, dels quals n'extraïem un munt d'informació. En l'any 1609, en el País Valencià es va produir l'expulsió dels moriscos i els jueus, la qual cosa comportà una nova repoblació de les terres abandonades. Aquest fet obligà en algunes zones a repoblar-se amb immigrants procedents del

mateix País Valencià. Motivat per l'escassetat de personal disponible, es recorregué a una immigració procedent de les Illes Balears, la qual s'establí en les dues Marines, en especial en l'Alta, formaren pobles i comunitats senceres, també es té constància d'una destacable presència d'aragonesos, castellans i murcians, en particular en les zones frontereres respectives.

En el marc d'aquells segles XVI i XVII, també és de notable interès la immigració procedent de França, que escollí lloc d'establiment en el Principat, les arribades més importants es produïren abans de la guerra dita dels Segadors de l'any 1640, quedà molt clar que aquesta immigració no era de pas, sinó amb la pretensió de quedar-se. Es té constància que en l'any 1637, es portà un llibre dit de Matrícula com de control d'arribada i de casaments d'aquests immigrants. Alella, Argentona i Arenys de Munt foren llocs molt emblemàtics d'aquesta aflluència.

Una altra ponència tractà de les migracions més contemporànies, els moviments interns que portà la industrialització del país, a més dels creixement urbanístic que es produí amb la Fira Universal de Barcelona de l'any 1929 i l'arribada de població d'altres territoris veïns. Es posà molt d'èmfasi en la immigració abans i durant la guerra civil del 1936-1939 i el posterior exili, que provocà conseqüències tan socials com morals, que donaren peu un procés migratori molt important a la Catalunya contemporània. L'anàlisi d'aquesta immigració va ser utilitzada com a referent per arribar a una de les taules rodones que esbossaren la complexitat dels processos migratoris actuals, quedant palès que han desbordat tota previsió, perquè puguin ésser encarrilats i orientats de forma normal, tot aquest flux de persones, que busquen una oportunitat en la nostra terra d'acollida, crea més d'un problema en l'atenció sani-

tària, l'habitatge i molts en l'immediat present, amb la manca de llocs de treball.

El que no es plantejà en el Congrés sobre aquest tema van ser les impressions i comentaris que arriben de l'home del carrer, les quals són de crítica al govern de l'Estat, com a màxim responsable i gestor d'aquesta situació i se'l veu com a responsable directe del desgavell. Fins a la data del Congrés no se li coneix cap orientació positiva enfront de la inundació d'immigrants que suporta el país.

Amb la bona voluntat dels ponents i mig ignorant la responsabilitat dels governants s'apunten consells i reformes per reconduir en el possible tant de despropòsit, en una situació que ben encarrilada i orientada podria ésser positiva per al país.

En una de les ponències es tractà del creixement demogràfic del territori català, amb la incidència de les noves migracions i la davallada del creixement demogràfic de la població autòctona catalana. També es tractà de la llengua parlada pels nouvinguts, la qual, en algunes ocasions, condiciona la realitat lingüística existent. El ponent remarcà el risc de no integració dels nouvinguts que, sense una bona conscienciació i afirmació de la nostra realitat lingüística, pot conduir a una desnaturalització del català i a una banalització dels immigrants.

Al mateix temps l'abús d'estadístiques interessades en els mitjans d'informació poden crear dubtes sobre els avenços aconseguits fins als nostres dies. Aquesta intromissió busca crear opinions buides, les quals condueixen a efectuar una relectura històrica desnaturalitzada, molt pròpia del racisme d'estat.

Es palesà la coincidència dels ponents en acceptar la llengua catalana com una afirmació d'identitat i demogràfica i defensant que és la base per a una normal canalització del processos migratoris actuals.